

УДК 94(477)1941-1945

Ю.Ю. Ілляшенко

**УМАНСЬКИЙ КРАЙ У РОКИ ВЕЛИКОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ
(1941-1945 рр.)**

У статті висвітлюються окремі події з історії Уманщини періоду Великої Вітчизняної війни, розглядається діяльність підпільних організацій та груп, що діяли в цей час на території краю.

Ключові слова: уманський край, Уманщина, Велика Вітчизняна війна, підпільні організації, німецько-фашистська окупація.

Події Великої Вітчизняної війни й на сьогоднішній день залишаються одним із найактуальніших об'єктів дослідження історичної науки. Історіографами радянського періоду й українськими науковцями доби незалежності створено цілий масив наукових досліджень, присвячених подіям воєнної історії, аналізу діяльності партизанського руху і руху опору на окупованих ворогом територіях, загальній оцінці фашистського окупаційного режиму тощо. Однак об'єктивна оцінка подій такого масштабного історичного явища, як Велика Вітчизняна війна, неможлива без його ґрунтовного вивчення на регіональному рівні. Дослідженню історії уманського краю окресленого періоду присвячено окремі розділи «Історії міст і сіл УРСР. Черкаська область» [1], «Книги пам'яті України. Черкаська область» [2]. Бевз Г.П. [3], Монке С.Ю., Петренко А.І., Кузнецьк Т.В. та ін. [4] подають загальну характеристику подій періоду окупації, функціонуванню підпільних груп та організацій, що діяли на території краю, ключових подій, пов'язаних із визволенням Уманщини від німецьких загарбників та відбудовою зруйнованого ворогом народного господарства. Ця стаття присвячена висвітленню окремих сторінок з історії Уманщини періоду Великої Вітчизняної війни.

22 червня 1941 р. мирне життя уманчан, як і всього радянського народу, було перерване початком Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр. Під натиском переважаючих сил противника радянські війська змушені були відступити на схід. 1 серпня 1941 р. ворог захопив Умань, а 6-а Радянська армія, яка прикривала відступ, потрапила в облогу в районі с. Підвисоке, біля р. Синюхи. Оточені війська героїчно боролися проти ворога: близько двох тижнів не стихали бої в урочищі Зелена Брама, поблизу сіл Копенковата і Кам'янече. Частина сил 6-ї та 12-ї армій, які не встигли відійти з району Умані, були оточені. Решта з'єднань цих армій із боями відступили в район на південь від Первомайська. Оточені війська вели героїчну боротьбу до 7 серпня, а окремі загони – до 13 серпня, поки не вичерпалися можливості опору. У ході цих боїв частина військ прорвалася з оточення, але багатьох бійців спіткала тяжка доля фашистського полону [3, с. 73]. У військових зведеннях гітлерівців зазначалося, що в районі Умані в полон було взято 103 тисячі радянських бійців, 317 танків, 858 гармат. Про кількість убитих не по-

відомлялося, але очевидці розповідали, що вода в Синюсі в ті дні стала рудою від крові. Оточення радянських військ під Уманню Гітлер розцінював як досягнення першої стратегічної мети групи армій «Південь». Щоб відсвяткувати перемогу над радянськими військами, 18 серпня 1941 р. Гітлер прибув до штаб-квартири цієї групи армій, що була розташована в Умані. Поблизу с. Легедзине по дорозі до Тального він разом із Муссоліні приймав парад італійського корпусу [3, с. 74]. У Центральному архіві м. Подольська зберігається трофейний альбом, де є фотографія фюрера й дуче Муссоліні. У щоденнику начальника німецького штабу Ф. Гальдера є підтвердження цієї зустрічі з указаною точною датою – 28 серпня 1941 р. [4, с. 135-136].

Окупація Умані фашистськими військами тривала 955 днів. Вона позначилася руїнами, звірствами, грабунком. Було розстріляно і закатовано в тюрмах понад 25 тис. осіб, в одному тільки Холодному яру було розстріляно 18 тис. мешканців Умані, 7 тис. осіб насильно вивезено на каторжні роботи до Німеччини. В Умані спалено 479 будинків, зруйновано і пограбовано інститути, бібліотеки, музей [4, с. 136; 1, с. 561]. У руїнах лежали майже всі промислові підприємства Умані – ремонтний завод, хлібо- і птахокомбінати, електростанція, пивоварний завод, завод «Роскаучук» (нині ВАТ «Вітаміни»). Загальні збитки, завдані окупантами, сягнули 16 млн 120 тис. 860 карбованців [5]. На території Уманського птахокомбінату та цегельного заводу був розташований табір смерті – «Уманська яма», куди фашисти зігнали близько 80 тис. радянських військовополонених (табір був розрахований на 7 тис. полонених). У той же час в Умані існував ще один табір для полонених (поблизу нинішнього автовокзалу), де за двома рядами колючого дроту помирили тисячі людей. Приміщення Уманської середньої школи № 4 окупанти перетворили на в'язницю. Усіх євреїв, які були в Умані, німці зігнали в гетто, за колючий дріт. Євреїв та циганів знищували без будь-яких причин. Майже одразу після окупації в головному корпусі Уманського педагогічного інституту було відкрито платну українську гімназію, в якій викладався Закон Божий. Але через два тижні вона була оточена німцями та поліцаями й усі учні та молоді вчителі були відправлені на каторжні роботи до Німеччини. Було оголошено, що для українців ніяких гімназій та училищ не повинно бути [3, с. 74]. Гауляйтер України Е. Кох мав на меті перетворити Умань із довколишніми селами на власний мисливський маєток і з цією метою збирався спалити села і знищити місцеве населення [1, с. 561]. На Уманщині, як і на всій окупованій території України, насаджувався «новий порядок». В одних селах господарство колгоспів було вцент зруйноване, в інших колгоспи перетворили на так звані «народні господарства», в яких силою змушували працювати селян, а весь вирощений урожай, як і пограбовану худобу, вивозили до Німеччини. По селах Уманщини почалися облави. До Німеччини не забирали лише хворих заразними хворобами. Тому багато дівчат і хлопців навмисно заражали себе, щоб не потрапити до Німеччини. Інші переховувалися в льохах чи втікали під час облав у поле [3, с. 74-75]. Але набори українського населення для робіт у Німеччині продовжувалися. Так, із с. Бабанка, що була в той час районним центром, на каторгу було вивезено 260 юнаків

та дівчат. Складна доля випала О.Б. Мельнику, В.І. Палієнку, П.П. Сновиді, яким удалося втекти з вугільної шахти, на якій вони змушені були працювати. Та юнаків схопили й відправили до Освенцима, згодом вони потрапили до концтабору Біркенау, пізніше – до Бухенвальду, потім – Дахау. Лише один із них – В.І. Палієнко – був звільнений радянськими військами й повернувся додому [1, с. 576-577]. З Ладижинки на каторжні роботи до Німеччини насильно були вивезені 319 жителів, переважно молодь. Більшість із них загинули від непосильної праці, голоду, знущань [1, с. 585]. Така ж доля спіткала понад 120 юнаків та дівчат із с. Острівець [6, с. 483-484]. Власне, кожне село уманського краю має у своїй історії трагічну сторінку, написану в період лихоліття фашистської окупації.

Населення окупованої німцями Уманщини не скорилося. Тут, як і скрізь в Україні, ширилася хвиля непокори поневолювачам. Під час окупації тут діяло кілька підпільно-диверсійних організацій та груп, до яких входив 751 партизан та підпільник. Організації вели роз'яснювально-агітаційну роботу серед населення, збирали зброю, медикаменти, допомагали втікачам із табору військовополонених, організовували диверсійні акти. В Умані на фашистському аеродромі було спалено 2 ворожих літаки, неодноразово зривалися набори молоді до Німеччини; було вбито коменданта трудового табору, захоплено зброю, автомашину; спалено танково-ремонтну майстерню з фашистськими танками та іншою зброєю. Підпільні групи підтримували зв'язок із партизанськими загонами Верхово (Гриба), Кондратюка, Громова (Смажелюка), Линюка та ін., що діяли на Уманщині.

З перших днів окупації в Умані розпочала свою діяльність підпільна організація, яку очолив технік телефонної станції В. Павелковський. Уже у вересні 1941 р. до його групи входили понад десять патріотів, пізніше вона значно розширилася. Активними членами організації були молодий учитель Є. Корпачов, Т. та О. Коробкіни, подружжя В. Фень і Г. Грищенко, Т. Соболенко, Н. Семченко (Сушкета) та ін. На квартирі Коробкіних поблизу дендропарку «Софіївка» було встановлено радіоприймач, змайстрований Павелковським. Повідомлення Москви записувалися, друкувалися і розповсюджувалися серед населення. Підпільники переправили в села багато полонених; коли в Умані було створено гетто, рятували в'язнів. Пізніше члени організації налагодили зв'язки з працівниками профашистської газети «Уманський голос» та дістали від них шрифти й фарбу – листівок стало ще більше. Група Павелковського часто влаштовувала диверсії. Так, улітку 1943 р. Є. Корпачову за допомогою Т. Коробкіна, який працював на німецькому аеродромі прибиральником, удалося проникнути на місце стоянки літаків та підпалити їх. Два літаки згоріло. За його участю була влаштована пожежа в майстернях, де ремонтувалися німецькі танки [7]. У листопаді 1943 р. організація була викрита. Фашисти заарештували та після допиту розстріляли 22 особи, що входили до цієї підпільної групи, серед них – і В. Павелковського з дружиною та їхньою маленькою дитиною. Декому з групи вдалося врятуватися. Є. Корпачов очолив тих, хто залишилися, і продовжив боротьбу. Гітлерівці не викрили також місця, де друкувалися листів-

ки. З метою більш ефективного використання друкарського обладнання Корпачов вирішив перебазувати його до партизан, із якими вже налагодив зв'язок. 4 січня 1944 р. він навантажив усе на підводі і вирушив до с. Подобна. Дорогою його зустріли німці, наказали показати, що в підводі. Підпільник непомітно висмикнув кільце гранати, загинув сам та підірвав кількох гітлерівців. З причини загибелі майже всіх її членів підпільна організація В. Павелковського припинила свою роботу [7; 8, с. 229].

Одразу ж після окупації в Умані почала діяти підпільна організація, створена й очолена А. Романщакком, який перед війною закінчив Уманський учительський інститут (нині Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини). У вересні 1941 р. до організації входило 12 підпільників, серед яких були Р. Капустін – студент фізико-математичного факультету Уманського учительського інституту, випускник середньої школи № 7 В. Демидюк, А. Вольський, Ольга й Ніна Віденко, Надія Романщак та ін. У жовтні–листопаді 1941 р. А. Романщак об'їхав ряд сіл Христинівського й Тальнівського районів, де до війни працювала вчителькою його мама і де в нього було багато шкільних друзів, зустрівся з найбільш надійними і з їх допомогою створив підпільно-диверсійні групи. У Христинівці групу очолив А. Закошанський, у Розсішках – Р. Капустін (там він мешкав із батьками до окупації). Такі ж групи були створені в Тальному, Романівці, Великій Севастянівці. Навесні 1942 р. А. Романщак залучив до підпілля працівника гебітс-комісаріату Сигізмунда Гросбарта. З організацією А. Романщака була зв'язана група А. Мішури, який працював на ремонті доріг і часто приїздив до міста «наймати грабарів» – ремонтників доріг, на що мав офіційний дозвіл. Під виглядом «найнятих» із міста виводили врятованих полонених, які потім переходили лінію фронту або вступали до підпільних груп чи партизанських загонів. У вересні 1942 р. А. Романщак був заарештований за доносом В. Косенко, яка працювала перекладачем у німецькій службі безпеки. Друзі робили все для його порятунку. С. Гросбарту вдалося передати Андрієві папір, олівець та отримати кілька записок, в одній з яких в'язень повідомив, хто його видав. Урятувати А. Романщака не вдалося. 24 жовтня 1942 р. він був розстріляний у числі інших вісімнадцяти патріотів, після чого організація припинила свою діяльність. Багато її членів вступили до інших підпільних груп і партизанських загонів, що діяли в ближніх лісах [7].

Підпілля продовжувало свою діяльність. У травні 1942 р. в Умані підпільна група була створена двадцятирічним П. Петровим (Чорним), працівником друкарні, в якій випускалася фашистська газета «Уманський голос». До складу цієї групи входили 8 поліграфістів різних спеціальностей, зокрема М. Кошка, О. Єгоров, Катерина і Стася Бондаренко, В. Добряченко, а також Павленко, який працював на радіовузлі та передавав групі зведення Радінформбюро. Діяльність групи полягала в друкуванні та поширенні листівок. Також уманські друкарі допомогли налагодити випуск листівок очолюваній П. Теличенком молодіжній підпільній групі, що діяла в с. Верхнячка Христинівського району. Вони допомагали налагодити друкування листівок і в ряді інших районів, забезпечуючи друкарні папером, шрифтами, валками;

також було налагоджено зв'язок із партизанами. Займався цим, в основному, експедитор друкарні В. Добряченко. У листопаді 1943 р. Петров і його група були видані зрадником, заарештовані, піддані страшним катуванням, потім розстріляні [8, с. 88; 2].

У вересні 1942 р. з ініціативи лікаря А. Сомова була створена підпільна група, до якої входили близько двадцяти патріотів, переважно медичних працівників. Серед них – Г. Суботін, О. Капкан, А. Васютинський, С. Стадник, І. Кульська-Мойсеєва. Вони лікували врятованих полонених; передавали підпільникам і партизанам медикаменти, перев'язочні матеріали. За кілька днів до визволення міста А. Сомов був розстріляний, підпільна група проіснувала до звільнення [8, с. 88, 229]. З травня 1943 до березня 1944 р. діяла підпільна група на міській електростанції, яку очолював І. Єршов. До неї входили А. Мусієнко, М. Габрик, Б. Жук, І. Коваленко, П. Мигас та ін.

Тісні зв'язки з уманським підпіллям мали підпільні організації, які до війни входили до Бабанського району (в 1959 р. села Бабанського району, як і селище міського типу Бабанка увійшли до складу Уманського району Черкаської обл.). Організатором підпілля тут був голова колгоспу с. Вишнопіль Я. Головченко. Разом із П. Панченком, С. Ліповським, В. Хлівнюком він розпочав підпільну роботу з перших днів окупації. Створивши групи в селах Легедзине, Косенівка, Бабанка, Тальянки, вони рятували полонених, вели агітаційну роботу, розповсюджували листівки, які отримували від підпільників Умані, вчиняли диверсії на залізниці. Нарівні з чоловічим населенням Бабанки в боротьбі проти гітлерівців брали участь жінки. У своїх домівках вони влаштовували явки, розповсюджували листівки, постачали партизанам медикаменти. Найбільше відзначилася П. Казнадій, яка після війни була нагороджена медаллю «За бойові заслуги». Керівник підпілля Я. Головченко був заарештований і після катувань в уманській тюрмі в листопаді 1942 р. розстріляний. Відтак боротьбу з окупантами очолив П. Панченко [1, с. 577; 2].

У с. Острівець також діяло підпілля, створене з ініціативи Я. Головченка. У серпні 1943 р. неподалік Острівця, в лісовому масиві Зелена Брама, розгорнув діяльність партизанський загін імені Сталіна, яким командував спочатку П. Суський (Матвеєв), а потім М. Стройков. Тут діяли й інші партизанські загони – «Південний» та ім. Чапаєва. До складу партизанського загону П. Суського входило також міжнаціональне відділення «Опір фашизму», сформоване з німецьких антифашистів. Його очолював колишній німецький солдат Ганс Олессака. У січні 1944 р. поблизу с. Небелівка партизанський загін П. Суського вів шестигодинний бій із ворогом. Було знищено 12 вантажівок, 6 легкових автомобілів, гармату, вбито 130 гітлерівців. Невдовзі партизани завдали нищівного удару окупаційним військам під с. Борщова. 16 січня 1944 р. жандармерія і регулярні війська оточили Острівець подвійним кільцем. На пагорби поставили танки й гармати. Усіх жителів зігнали до центру села – до школи. Німці вимагали виказати місце перебування партизанів. Острівчан поділили на групи: чоловіків, жінок, дітей, старих. Жінок та дітей вивезли на засніжене поле поблизу с. Рогова. Чоловіків і старих пригнали до глибокого яру. Есесівці наказали всім чоловікам ля-

гти обличчям вниз. Потім групами по 5 осіб їх підводили із землі, питали, хто з них партизан, і, не отримавши відповіді, розстрілювали. Так було піднято 4 групи. До місця розстрілу підійшов староста с. Сторожени і сказав: «Нічого з ними панькатися, всі вони партизани». Карателі наказали всім встати і знищили, відкривши кулеметний вогонь. За вказівкою старости розстріляли також 40 осіб віком від 70-и до 90-а років. Потім німці замінували територію, на якій відбувався розстріл, щоб рідні не змогли поховати останки близьких їм людей, та підпалили село. У цій кривавій бійні загинуло 134 особи, серед яких багато немовлят, загинули цілі сім'ї [6, с. 483-484].

Улітку 1943 р. в районі сіл, де діяли організації опору окупантам, висадився десант із восьми осіб на чолі з офіцером Радянської Армії Ф. Яковлевим із завданням створити тут партизанський загін. Одному з керівників бабанського підпілля П.Я. Панченку вдалося встановити з ним зв'язок і об'єднати всі підпільні групи в партизанський загін ім. Кутузова. 25 вересня 1943 р. загін успішно витримав перший бій із переважаючими силами противника в Пеховому лісі. Після цього загін перебазувався до лісів Тальнівського й Маньківського районів, де було здійснено багато диверсій на залізниці. Зокрема, 5 листопада на ділянці Тальне–Звенигородка партизани пустили під укіс військовий ешелон із технікою, боєприпасами, солдатами ворога. Розбили і спалили склад з обмундируванням і продуктами, знищили багато автомашин, паровозів, вагонів у ході «рейкової війни». Виконуючи завдання командування, загін ім. Кутузова вів бої в період підготовки та проведення Корсунь-Шевченківської операції. На день з'єднання з частинами Радянської Армії загін налічував понад 500 бійців [7].

10 березня 1944 р. в ході Умансько-Ботошанської операції Уманщина була звільнена радянськими військами від німецько-фашистської окупації.

За роки Великої Вітчизняної війни уманчани недорахувалася понад 25 тис. земляків, які віддали своє життя за звільнення Вітчизни від фашистського поневолення [2, с. 531]. На передових рубежах і в тилу вони відстоювали гідність та свободу рідної землі. Ратні подвиги уманчан на фронтах Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр. були високо оцінені державою. Уродженець с. Оксанина Уманського району І.Д. Черняхівський був двічі нагороджений «Золотою Зіркою» Героя. 12 уманчан були удостоєні високого звання Героя Радянського Союзу, в тому числі уродженці м. Умань Л.П. Бердичівський, П.І. Кудерський, М.В. Півнюк, А.Є. Шиндер, уродженці уманського району Й.П. Зеленюк (с. Кочержинці), Й.П. Корчак Д.Т. Левченко (с. Посухівка), Ф.Г. Литвинюк (с. Рижавка), Т.Т. Лобода (с. Оксанина), Н.М. Пархоменко (с. Косенівка), Є.К. Перевертнюк (с. Степківка), Ю.В. Садовський (с. Кочержинці), Г.Є. Тященко (с. Вільшана-Слобідка). Багато уманчан узяли участь у боях за звільнення Умані та району, серед них начальник штабу 2-ї танкової армії генерал-майор О.І. Радзієвський, начальник штабу 4-ї гвардійської армії генерал-майор К.М. Дерев'яно.

Брали участь у звільненні рідної землі й менш відомі особистості, які зробили свій посильний внесок у наближення перемоги. У пам'яті земляків назавжди залишиться героїчний вчинок жительки Умані медсестри

Г. Вовчинської. У 1942 р. її сусідку Н. Яцус фашисти обвинуватили у зв'язках із партизанами і привселюдно стратили. Дочку сусідки дев'ятирічну Женю Яцус забрали в гетто. Березневого дня 1942 р. Г. Вовчинська йшла на роботу до лікарні. На розі вулиць Леніна й Паризької Комуни вона побачила кілька машин, набитих людьми, яких везли на страту. Машини зупинилися, бо зіскочили два втікачі. Охорона стріляла їм услід, наздоганяючи. На одній з машин Г. Вовчинська побачила Женю. Забувши про небезпеку, вона вихопила дівчинку з машини й наказала тікати в руїни. Женя сховалася в провалля. Застреливши втікачів, охорона повернулася й накинулася на Г. Вовчинську. Врятував її пропуск, виданий біржею праці. Увечері Женя прийшла до своєї рятівниці й переховувалася в неї десять днів. Потім Г. Вовчинська відправила дівчинку з фіктивною метрикою до своєї сестри в с. Могильну Гайворонського району, а після війни, хоча в самої було троє дітей, а чоловік помер від ран, узяла дівчинку на виховання [9].

Фронтіві подвиги і героїчні вчинки своїх земляків у тилу жителі Уманщини пам'ятають і сьогодні. Вони шанують пам'ять тих, хто поклав свої життя, рятуючи рідну землю від фашистської навали.

Отже, розглянувши деякі події з історії уманського краю періоду Великої Вітчизняної війни, доходимо висновку, що вивчення окремих регіональних аспектів є необхідним для усвідомлення й оцінки загального тла тієї чи іншої історичної події. Адже мікроісторичні дослідження дають змогу відновити реальні факти через призму бачення їхніх безпосередніх учасників, згадати забуті імена, визначити роль особистості в історії свого народу.

Список використаних джерел

1. Історія міст і сіл УРСР. Черкаська область. – К. : Інститут історії Академії Наук УРСР. – 1972. – 788 с.
2. Книга пам'яті України. Черкаська область. Т. 5. – К. : Наукова редакція Головної редакційної колегії Книги Пам'яті України при видавництві «Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана». – 1996. – 993 с.
3. Бевз Г.П. Історія Уманщини / Г.П. Бевз. – К., 1997. – 102 с.
4. Монке С.Ю. Нарис історії Уманщини (з найдавніших часів до 60-х років ХХ ст.) : Монографія / С.Ю. Монке, А.І. Петренко, Т.В. Кузнець та ін. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет». – 2001. – 266 с.
5. Заграничний П. Днів тих слава не померкне / П. Заграничний // Уманська зоря. – 1974. – 15 лютого.
6. Вінок безсмертя : Книга-меморіал. – К. : Політвидав України. – 1987. – 578 с.
7. Мельниченко М. Уманське підпілля / М. Мельниченко // Уманська зоря. – 1984. – 6 березня.
8. Непокоренная земля Киевская: Из истории всенародной борьбы в тылу врага 1941–1945. – К. : Политиздат Украины. – 1985. – 251 с.
9. Сергієчко С. Подвиг жінки-матері / С. Сергієчко // Уманська зоря. – 1960. – 10 березня.

References

1. Istoriya mist i sil URSS. Cherkas'ka oblast'. – K. : Instytut istoriyi Akademiyi Nauk URSS. – 1972. – 788 s.
2. Knyha pam'yati Ukrayiny. Cherkas'ka oblast'. T. 5. – K. : Naukova redaktsiya Holovnoyi redaktsiynoi kolehiyi Knyhy Pam'yati Ukrayiny pry vydavnytstvi «Ukrayins'ka entsyklopediya im. M.P. Bazhana». – 1996. – 993 s.
3. Bevz H.P. Istoriya Umanshchyny / H.P. Bevz. – K., 1997. – 102 s.
4. Monke S.Yu. Narys istoriyi Umanshchyny (z naydavnishykh chasiv do 60-kh rokiv KhKh st.) : Monohrafiya / S.Yu. Monke, A.I. Petrenko, T.V. Kuznets' ta in. – K. : Vydavnycho-polihrafichnyy tsentr «Kyyiv's'kyy universytet». – 2001. – 266 s.
5. Zahranychnyy P. Dniv tykh slava ne pomerkne / P. Zahranychnyy // Umans'ka zorya. – 1974. – 15 lyutoho.
6. Vinok bezsmertya : Knyha-memorial. – K. : Politydav Ukrayiny. – 1987. – 578 s.
7. Mel'nychenko M. Umans'ke pidpylyya / M. Mel'nychenko // Umans'ka zorya. – 1984. – 6 bereznya.
8. Nepokorennaya zemlya Kyevs'kaya: Yz ystoryy vsenarodnoy bor'by v tylu vrah 1941–1945. – K. : Polytyzdat Ukrayny. – 1985. – 251 s.
9. Serhiyechko S. Podvyh zhinky-materi / S. Serhiyechko // Umans'ka zorya. – 1960. – 10 bereznya.

Стаття надійшла до редакції 21.10.2013 р.

Ю.Ю. Ілляшенко

Уманский край в годы Великой Отечественной войны (1941-1945 гг.)

В статье освещаются отдельные события из истории Уманщины периода Великой Отечественной войны, рассматривается деятельность подпольных организаций и групп, действовавших в это время на территории края.

Ключевые слова: уманский край, Уманщина, Великая Отечественная война, подпольные организации, немецко-фашистская оккупация.

J. Ilyashenko

Uman region in the period of the Great Patriotic War (1941-1945)

The events of the Great Patriotic War and today remains one of the most pressing research objects of historical science. Historian of the Soviet period and the Ukrainian independence day scientists created a wide array of scientific studies on the events of military history, analysis of the guerrilla movement and the resistance movement in occupied enemy territory, the overall assessment of the Nazi occupation regime and so on.

However, an objective assessment of large-scale events such historical events as the Great Patriotic War can only be subject to a thorough examination at the regional level.

In this article the author highlights some historical events Uman during the Great Patriotic War, is considered the activities of clandestine organizations and groups operating at that time in the region.

Key words: Uman region, Uman, the Great Patriotic War, the underground organization, the German Nazi occupation.